

Innst. 362 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Meld. St. 18 (2011–2012)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om virksomheten til Posten Norge AS

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning

Samferdselsdepartementet legger med dette frem en stortingsmelding om virksomheten til Posten Norge AS. Posten Norge AS ble etablert i 2002 ved at særlovsselskapet Posten Norge BA (tidligere forvaltningsbedriften Postverket) ble omdannet til et aksjeselskap der staten eier alle aksjene. Forvaltningen av eierskapet til selskapet ble lagt til Samferdselsdepartementet, og samferdselsministeren er generalforsamling for selskapet.

Det politiske målet i postsektoren er å sikre et best mulig tilbud til folk og næringsliv på en effektiv måte.

Forrige Eiermelding om Postens virksomhet ble lagt frem for Stortinget våren 2008, jf. St.meld. nr. 12/Innst. S. nr. 210 (2007–2008). I praksis innebærer dette at Eiermeldingene om Postens virksomhet har blitt lagt frem én gang per stortingsperiode. Postens § 10-plan utgjør grunnlaget for Eiermeldingen.

Formålet med Eiermeldingene er å gi Stortinget en orientering om selskapets hovedvirksomhet, strategier og økonomiske utvikling for de kommende årene samt en orientering om utviklingen i forrige planperiode. I Eiermeldingen gis det også en vurdering av sentrale rammevilkår for selskapets virksomhet samt forhold knyttet til Eierstyring og selskapsledelse. Eiermeldingen, og Stortingets behandling av denne, legges til grunn for Samferdselsdepartemen-

tets Eierstyring av Posten innenfor gjeldende planperiode.

Departementet viser til Prop. 100 L (2011–2012) om Postens bankplikt og Eiermeldingens omtale av en planlagt endring i Postens konsesjonsvilkår.

Statens eierskap i Posten

I henhold til Grunnloven § 3 er det regjeringen som forvalter statens aksjeeierskap, mens Stortinget gis en uttrykkelig hjemmel til å instruere regjeringen i saker som angår det statlige eierskapet.

I rollen som bevilgende myndighet har Stortinget medvirkning i saker som gjelder endring av statens Eierandeler (kjøp og salg av aksjer) og vedtak om kapitalforhøyelse.

Gjennom det tredje postdirektivet (2008/06/EF) har EU vedtatt å avskaffe resterende monopoler i europeiske postmarkeder fra 1. januar 2011.

Det primære målet med statens eierskap i Posten knytter seg til selskapets samfunnsoppgave, som er å sikre et landsdekkende tilbud av leveringspliktige tjenester til rimelig pris og med god kvalitet. Samtidig skal selskapet også sikre en god forvaltning av statens verdier og en god industriell utvikling av selskapet. Dette innebærer at det ligger både sektorpolitiske og forretningsmessige mål til grunn for statens eierskap i Posten.

Regjeringen er opptatt av å utnytte ulike virkemidler for å få en god styring og effektiv utvikling av sektoren så som reguleringer, postloven, Postens konsesjon, eierskapet til Posten, statlig kjøp og aktivt arbeid mot EU-systemet for å bevare handlingsrom til å sikre en hensiktsmessig organisering av sektoren.

Gjennom 100 pst. statlig eierskap sikres muligheten til å bruke Posten som et redskap til å nå viktige samfunnsmessige mål ut over de mulighetene som

finnes gjennom øvrige virkemidler. Regjeringen er opptatt av at Posten skal være i kontinuerlig omstilling for å utvikle sitt tjenestetilbud i tråd med det som folk og næringsliv etterspør.

I tillegg til sektorpolitiske mål stiller staten som eier krav til verdiutvikling på investert kapital. Verdiutviklingen kommer generelt til uttrykk i form av utbetaling av utbytter og selskapets verdivekst. Mer konkret innebærer dette at Samferdselsdepartementet stiller krav til avkastning på investert kapital og uttrykker forventninger til utbytte som gir insentiver til effektiv drift.

Posten er 100 pst. eid av staten, og regjeringen legger ikke opp til endringer i eierstrukturen.

For å realisere målene med statens eierskap i Posten benytter departementet flere virkemidler. I tillegg til eierstyringen styrer departementet Postens atferd gjennom sektorspesifikk regulering, som er gitt i form av lovgivning, forskrifter og konsesjonskrav. Videre benytter departementet en ordning med statlig kjøp av leveringspliktige post- og banktjenester som er bedriftsøkonomisk ulønnsomme.

Rammebetingelser

Postens markeder har gjennom flere år vært under kraftig press og utvikling. Enkelte av de forhold som påvirker det markedsmessige grunnlaget for Postens virksomhet ble også beskrevet i forrige eiermelding, herunder om digitalisering og endrede kundebehov, konsolidering av markedene og liberaliseringen av postmarkedet. I tillegg har selskapet i de senere år stått overfor nye utfordringer, slik som skjerpet konkurranse innenfor logistikkvirksomheten, lavkonjunktur og økte krav til miljøvennlige løsninger.

For post- og banktjenestene utført gjennom Postens ekspedisjonsnett har det vært en samlet reduksjon i brevvolumet på ca. 30 pst. i perioden 2002–2010 og et fall i antall banktransaksjoner på ca. 90 pst. siden 1990. De siste tallene fra Posten viser at brevmengden i perioden 2000 til 2011 sank med 37 pst. Brevvolumene faller nå imidlertid kraftigere enn det som ble lagt til grunn i § 10-planen, og Posten antar at brevmengden vil falle med om lag 70 pst. fra 2000 til 2020. Fallende volumer innenfor tradisjonell brevpost og banktjenester har ført til at det markedsmessige grunnlaget for de konsesjonspålagte tjenestene og dagens ekspedisjonsnett er svekket.

Store kunder etterspør løsninger som dekker hele Norden og ønsker å forholde seg til én eller et fåtall leverandører for et bredt spekter av kommunikasjons- og logistiktjenester.

For Posten innebærer utviklingen samlet sett at internasjonale allianser og en nordisk tilstedeværelse fremstår som stadig viktigere for å få hånd om innvo-

lumer for videre distribusjon i Norge. Regjeringen ser positivt på markedsinnovasjon og konkurranse som bidrar til produktutvikling og bedre utnyttelse av ressursene, men mener det er grunn til å følge utviklingen nøye. Det er viktig at konkurransen ikke bidrar til sosial dumping eller at arbeidsvilkår for de ansatte i postsektoren svekkes.

Som en følge av at det markedsmessige grunnlaget for Postens virksomhet er kraftig svekket, mener Posten at det er grunnlag for å foreta særskilte endringer i konsesjonskravene.

Postens vurdering er at kravet om seks dagers omdeling medfører betydelige ekstra kostnader for Posten. Posten mener derfor at en fortsatt opprettholdelse av omdelingsplikten på lørdager bør finansieres gjennom statlig kjøp.

Med avvikling av lørdagsomdeling i sin helhet kan Posten redusere kostnadene med rundt 400 mill. kroner per år. Bemanningmessig vil en redusert plikt til lørdagsomdeling medføre en reduksjon på i underkant av 700 årsverk som i hovedsak vil kunne tas ut gjennom reduksjon i deltidsstillinger og overtidsbruk.

For å være i stand til å møte utviklingen med fallende etterspørsel i brevmarkedet og økt konkurranse i markedet for utlevering av pakker og varesendinger, mener Posten det er behov for en videreutvikling av ekspedisjonsnettet. Etter Postens vurdering bør en slik videreutvikling innebære at ekspedisjonsnettet i hovedsak baseres på tredjepartsdrift (PiB-løsninger – Post i Butikk) og at det åpnes for supplerende ekspedisjonspunkter (PiB Enkel) som ikke omfattes av konsesjonens krav til tjenestetilbud, i hovedsak i byer og bynære strøk.

Postens styre har foreslått en full avvikling av bankplikten, samtidig med at ekspedisjonsnettet omlegges til i hovedsak å baseres på tredjepartsdrift. Antall egendrevne postkontor reduseres i forslaget til 30 gjennom konvertering til PiB-løsninger.

Posten er pålagt å utføre leveringspliktige post- og banktjenester, som delvis kan være bedriftsøkonomisk ulønnsomme.

Av hensyn til Postens totale økonomiske situasjon vurderte regjeringen det som nødvendig å bevilge midler til statlig kjøp fra og med 2009. For budsjettårene 2010 og 2011 ble det bevilget henholdsvis 497 og 345 mill. kroner til Posten.

Departementet la i statsbudsjettet for 2012 til grunn en forventning om at merkostnader forbundet med postkontornett/grunnleggende banktjenester ville begrenses til 56 mill. kroner for 2012. Dette beløpet forutsatte imidlertid at Posten allerede i 2012 kunne ta ut omfattende kostnadsbesparelser gjennom konverteringer av egendrevne postkontor til Post i Butikk.

Departementets vurderinger

I departementets vurderinger av Postens rammevilkår, og behovet for tilpasninger til de utviklings- og trekk, som er beskrevet ovenfor, legger departementet til grunn at eierskapspolitikken må vurderes med utgangspunkt i hvorvidt den samfunnsmessige nytten som er knyttet til fortsatt opprettholdelse av samfunnspålagte krav anses å stå i rimelig forhold til de kostnader som er forbundet med disse kravene. En slik avveining følger direkte av statens mål med eierskapet i Posten og innebærer at selskapets samfunnsoppgaver må vurderes opp mot kravet til forretningsmessig drift og frigjøring av statlige midler til andre viktige samfunnsformål.

EUS TREDJE POSTDIREKTIV

EU har i det tredje postdirektivet (2008/06/EF) vedtatt å avskaffe resterende monopoler i europeiske postmarkeder fra 1. januar 2011, med mulighet for inntil to års utsettelse for 11 navngitte land.

Regjeringen er opptatt av å kunne opprettholde Postens enerett til formidling av lukket adressert brevpost under 50 gram innenfor en definert prisgrense. På denne måten sikres en effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser og muligheten for å benytte overskuddet fra enerettsområdet til høy kvalitet i de ikke-lønnsomme delene av posttilbudet.

Regjeringen har besluttet å reservere Norge mot å ta inn EUs tredje postdirektiv i EØS-avtalen. EFTA-landene og EU ble informert om den norske holdningen til direktivet i mai 2011.

Regjeringen vil holde Stortingets organer løpende informert om utviklingen i saken. Som en følge av regjeringens vedtak, vil Samferdselsdepartementet ikke legge frem forslag til ny postlov før utfallet av reservasjonsprosessen er avklart.

KRAV TIL LØRDAGSOMDELING

Av regjeringens vedtak om å reservere Norge mot å ta inn EUs tredje postdirektiv i EØS-avtalen følger det at regjeringen legger betydelig vekt på å kunne opprettholde postombæring seks dager i uken. Reservasjonsvedtaket legger dermed til grunn at konsesjonsvilkåret knyttet til Postens krav til seks dagers omdeling anses å være av spesielt stor samfunnsmessig nytte.

DELVIS AVVIKLING AV POSTENS BANKPLIKT

Posten er i dag pålagt å tilby banktjenester i hele ekspedisjonsnett.

I Prop. 100 L (2011–2012) legger Samferdselsdepartementet frem utkast til endringer i lov om tilbud av grunnleggende banktjenester gjennom Posten Norge AS' ekspedisjonsnett. I lovutkastet blir bankplikten begrenset til kun å gjelde i landpostnett fra at det er disse kundene som får lengst avstand til

alternative servicepunkter for banktjenester dersom Postens bankplikt faller bort i sin helhet.

STATLIG KJØP

Gjennom eneretten og statlig kjøp vil regjeringen sikre et godt landsdekkende tjenestetilbud samtidig som Posten kan konkurrere på like vilkår som andre aktører i konkurranseutsatte markeder.

Departementet legger til grunn at ordningen med statlig kjøp er forutsigbar og fullt ut kompenserer Posten for merkostnadene ved å levere ulønnsomme post- og banktjenester.

Departementet legger til grunn at en avklaring rundt Postens bankplikt og den politisk bestemte strukturen på ekspedisjonsnett, både vil bidra til økt forutsigbarhet i beregningsgrunnlaget for statlig kjøp og til kostnadsbesparelser for staten over statsbudsjettet.

Postens organisasjon

Posten har de siste årene utviklet seg til et konsern som opererer innenfor virksomhetsområdene post og logistikk med Norden som hjemmemarked. Markedene er preget av sterk konkurranse og kraftige teknologiske og strukturelle endringer.

Konsernet Posten omfatter morselskapet Posten Norge AS og en rekke hel- og deleide datterselskaper. Posten leverer tjenester under merkevarene Posten (til privatkunder) og Bring (til bedriftskunder). Konsernorganisasjonen har tre divisjoner: Post, Logistikk og Logistikk-løsninger.

I juni 2010 ble det inngått en avtale om at Postens heleide datterselskap ErgoGroup AS skulle fusjonere med EDB Business Partner ASA for å danne et ledende nordisk IT-selskap (EVERY fra 17. mars 2012). Fusjonen ble godkjent av konkurransemyndighetene høsten 2010. Gjennom fusjonsavtalen ble Posten største aksjonær i selskapet og har nå en eierandel på 40 pst. Som følge av fusjonen inngår ikke lenger IT-området som et eget segment i konsernet.

Posten har fra midten av 1990-tallet gjennomført store omstillinger og bemanningstilpassinger. Det har vært store omlegginger i terminalstrukturen og ekspedisjonsnett, ErgoGroup er skilt ut og det har vært gjennomført store effektiviseringsprogrammer. Posten-konsernet har fortsatt mange årsverk, men tallet er vesentlig redusert sammenliknet med tidligere.

Omstillingene har blitt gjennomført basert på et aktivt og godt samarbeid med de ansattes organisasjoner.

Virksomheten i Posten 2006–2011

Gjennomføring av strategiske planer

Etter at Posten for 10 år siden startet omleggingen fra postkontor til PiB (Post i Butikk), har kun-

dene fått anledning til å utføre alle grunnleggende post- og banktjenester på tredjepartsteder som dagligvarebutikker, kiosker og bensinstasjoner. Postens ekspedisjonsnett består ved utgangen av 2011 av 179 postkontor, rundt 1 235 PiB og 1 700 landpostruter. Kundernes tilfredshet med PiB har vært stigende siden konseptet ble etablert for ti år siden.

I 2010 overtok Østlandsterminalen på Robsrud i Lørenskog brevproduksjonen fra Brevsenteret i Oslo, og i 2011 ble brevproduksjonen i Drammen og Hamar overført til Østlandsterminalen. Med disse overflyttingene ble terminalomleggingen som ble påbegynt i 2004 fullført, og antall brevterminaler i Norge redusert fra 32 til 9 terminaler.

For å tilpasse kostnadene til et lavere aktivitetsnivå, iverksatte Posten i 2008 et konsernomfattende lønnsomhetsforbedringsprogram under navnet Spinnaker. Programmet omfatter en rekke tiltak innenfor samtlige virksomhetsområder, herunder ny Østlandsterminal og andre endringer i terminalstrukturen, konsept- og strukturendringer i postkontornettet, stabs- og støtterasjonisering, bedre innkjøpsprosesser og sammenslåing av divisjoner.

Selv om flere av dagens posisjoner er sårbare, mener Posten likevel at konsernet er mindre sårbart i dag enn for få år siden. Med dette som utgangspunkt legger Posten til grunn at selskapet fortsatt vil gjennomføre endringsprosesser i tråd med utviklingen i markedet og realisere synergier innen konsernets virksomhet både på operativt plan og i tilbudet til kundene.

Etterlevelse av konsesjonskrav

Posten skal ivareta visse samfunnsoppgaver, slik disse er nedfelt i konsesjonen til selskapet. Den konsesjonsregulerte delen av Postens virksomhet er å levere posttjenester til rimelig pris og med høy kvalitet i hele landet – seks dager i uken for A-postsendinger. Posten er i samsvar med konsesjonen pliktig til årlig å utarbeide en rapport om selskapets etterlevelse av kravene til servicenivå og hvert kvartal rapportere til Post- og teletilsynet om resultatene fra de kvartalsvise målingene av fremsendingskvalitet.

Kravet i konsesjonen er at minst 85 pst. av prioritert brevpost (A-post) innenlands skal være fremme dagen etter innlevering, mens 97 pst. skal være fremme etter tre dager.

Posten har til tross for utfordringer knyttet til regulariteten i flytrafikken i 2011, klart å oppfylle kravet til fremsendingstider for året sett under ett.

Økonomisk utvikling

Som et ledd i eieroppfølgingen av Posten blir det jevnlig gjennomført verdivurderinger av selskapet.

Verdivurderingen for 2011 baserer seg på metodikk som inkluderer kontantstrømanalyse av Postens

to segmenter, Post og Logistikk, og børskurs pr. 31. oktober 2011 for Postens eierandel i EDB Ergo-Group ASA (nå EVRY ASA). En viktig forutsetning for analysen er at ordningen med statlig kjøp videreføres. Verdivurderingen gir en egenkapitalverdi for konsernet Posten på 10,1 mrd. kroner ved utgangen av oktober 2011.

Postens egenkapitalverdi ble i henhold til ovennevnte vurdering redusert med 11 pst. siden mai 2010.

For 2010 ble konsernets resultat etter skatt på 276 mill. kroner. Driftsinntektene var på 22,5 mrd. kroner, mens driftsutgiftene var på 20,8 mrd. kroner. I 2011 ble konsernets resultat etter skatt 373 mill. kroner. Driftsinntektene var på 23,0 mrd. kroner, mens driftsutgiftene var på 22,0 mrd. kroner.

Ved behandling av St.meld. nr. 11/Innst. S. nr. 124 (2003–2004), ble det fastsatt et avkastningskrav for Posten på 10,8 pst. av selskapets egenkapital.

AVKASTNINGSKRAV OG UBYTTE

Ved Stortingets behandling av forrige eiermelding ble det lagt til grunn at avkastningskravet må vurderes opp mot Postens samfunnsoppdrag som formidler av landsdekkende posttjenester, og ikke skal prioriteres til ulempe for kvaliteten på de samfunns-pålagte tjenestene. Departementets vurdering ble sett i sammenheng med at det i perioden 2006–2008 ikke ble foretatt statlig kjøp av leveringspliktige, ulønnsomme post- og banktjenester. I tråd med denne vurderingen ble det fastsatt et avkastningskrav til konsernet på 10 pst. for perioden.

Postens resultat for 2010 ga en avkastning på egenkapitalen på 18 pst. for konsernet, mot -0,3 pst. i 2009 og -3,8 pst. i 2008. Denne avkastningen er basert på videreført virksomhet.

Regjeringen legger nå til grunn et forventet utbytte på 50 pst. av konsernoverskuddet etter skatt dersom selskapet har tilstrekkelig fri egenkapital. Før det årlige utbyttet fastsettes, skal det gjøres en selvstendig vurdering av den økonomiske situasjonen i konsernet og fremtidsutsiktene.

Samfunnsansvar

Postens arbeid med samfunnsansvar handler om å ta ansvar for hvordan virksomheten påvirker mennesker, miljø og samfunn. I denne sammenheng vises det til at Postens samfunnsansvar skiller seg fra selskapets samfunnsoppdrag, hvorav samfunnsoppdraget til Posten innebærer at selskapet arbeider for å innfri de kravene til formidling av posttjenester som stilles gjennom postlov og konsesjonsvilkår. Til forskjell innebærer det å utvise samfunnsansvar at selskapet gjennomfører frivillige tiltak utover det grunnleggende samfunnsoppdraget – tiltak som ikke

nødvendigvis fremmer kortsiktig lønnsomhet eller er lov-/konesjonspålagt.

Postens innsats på samfunnsansvarsområdet har i perioden 2006–2010 vært særlig rettet mot følgende aktiviteter:

- Miljø
- Helse, miljø og sikkerhet (HMS)
- Mangfold og integrering

Departementets vurderinger

SAMFUNNSOPPDRAGET

I de årlige rapportene fra Post- og teletilsynet om utviklingen i de samfunnspålagte tjenestene blir det stort sett konkludert med at utviklingen i servicenivået i perioden 2006–2010 er positiv, og at Posten generelt tilbyr de leveringspliktige tjenestene som virksomheten skal i henhold til konsesjonen.

Departementet er stort sett fornøyd med Postens oppfylging av kravene i konsesjonen. Likevel har Posten hatt visse utfordringer i enkelte år. Blant annet var 2010 et krevende år for Posten når det gjelder postfremføring. Departementet legger til grunn at Posten fortsetter med å finne gode og robuste løsninger som bidrar til å sikre en stabil og høy fremsendingskvalitet, minst på nivå med minimumskravene i konsesjonen.

FORRETNINGSMESSIG DRIFT

Etter departementets vurdering har Posten gjennomført flere tiltak som er i tråd med de eierpolitiske rammene for selskapets virksomhet. De viktigste blant disse tiltakene omhandler Postens satsing på lønnsomhetsforbedrende aktiviteter, en avvikling av ikke lønnsom virksomhet og ny eierstruktur for daterselskapet ErgoGroup AS.

Departementet forutsetter at Postens satsing på virksomhet utenfor landets grenser over tid skal være lønnsom, og bidra til at selskapet kan oppfylle sitt samfunnsoppdrag.

POSTENS SAMFUNNSANSVAR

Med utgangspunkt i de tiltak som Posten har gjennomført i perioden 2006–2010, er det departementets vurdering at selskapet har utført et omfattende og grundig arbeid på samfunnsansvarsområdet. Spesielt legger departementet vekt på at selskapet har lagt ned betydelige ressurser i å utvikle tiltak som er av særskilt relevans for Postens virksomhet som en av landets mest betydelige transportaktører og arbeidsgivere.

Postens planer videre fremover

Hovedmål

Innenfor rammen av statens mål med eierskapet legger Posten til grunn at selskapets primære oppgave er å oppfylle samfunnsoppdraget i henhold til gjeldende konsesjonskrav. Posten mener at selskapet vil være bedre i stand til å ivareta de samfunnspålagte tjenestene ved samtidig å utvikle lønnsomme og bærekraftige posisjoner også innenfor tjenesteområder som ikke er leveringspliktige. På denne bakgrunn vil selskapet fortsatt utvikle virksomheten med Norden som hjemmemarked, i tråd med utviklingen i markedet og realisere synergier gjennom meraktivitet fra et bredt tjenestetilbud og operativ samordning innen konsernet.

Som en svært transporttung og arbeidsintensiv virksomhet legger også Posten selvstendig vekt på sitt samfunnsansvar, gjennom målsettingene om å bidra til miljøeffektiv drift samt utvikle et godt arbeidsmiljø og attraktive arbeidsplasser.

Strategiske planer

ØKT FLEKSIBILITET I EKSPEDISJONSNETTET

Postens ekspedisjonsnett har vært et sentralt tema i de foregående Eiermeldingene. Over perioden 2000–2010 har Posten erstattet 696 postkontor med 889 PiB, en ordning som har blitt godt mottatt av kundene. Både postkontor og PiB tilbyr i dag alle leveringspliktige tjenester. Ekspedisjonsnettets består ved utgangen av 2011 av rundt 1 235 PiB og 179 egendrevne postkontor. I tillegg kommer om lag 1 700 landpostruter.

På kort sikt og med avvikling av banktjenester i nettet, er det Postens vurdering at antallet egendrevne postkontor bør reduseres til maksimalt 30 (tilsvarende antallet som, eksklusive bank, håndterer større transaksjonsvolumer enn de største PiBene i dag), ut fra en vurdering av lønnsomhet knyttet til reduksjonen i transaksjonsvolumet.

Endringene i nettstrukturen innebærer ikke endringer i posttjenestetilbud og kundedekning i egendrevne postkontor og Post i Butikk, men derimot at Posten i tillegg utvikler et konsept mer målrettet mot å styrke Postens posisjon i det voksende netthandelsmarkedet.

Posten har fra juni til oktober 2011 testet ut konseptet PiB Enkel («Posten Pakkeutlevering») i fire dagligvarebutikker, med pakkevolum tilsvarende en mellomstor PiB.

Omdanningen av egendrevne postkontorer til PiB vil føre til en dreining i sysselsettingen fra Postens egne postkontor til de deler av servicenæringen som tar på seg å drifte PiBer, først og fremst i dagligvarebransjen. Ved å gå ned til 30 egendrevne post-

kontorer som Posten anbefaler på kort sikt, vil antall årsverk i Posten anslagsvis reduseres med 750.

Innføringen av PiB Enkel vil ikke ha noen direkte bemanningsmessige konsekvenser for Posten, da PiB Enkel vil være et supplerende avlastnings-/forsterkningspunkt til PiB eller egendrevet postkontor.

Sammenliknet med nåværende ekspedisjonsnettstruktur forventer Posten at å gå ned til 30 egendrevne postkontor gjennom omdanning til PiBer, vil gi en betydelig reduksjon i behovet for statlig kjøp av ulønnsomme post- og banktjenester over statsbudsjettet når omleggingen er gjennomført og innsparingen kan realiseres fullt ut.

Posten vurderer at en optimal postkontorstruktur på kort sikt vil ha følgende antallsvisse fordeling av konsepter: 30 postkontor og inntil 1385 PiB, samt etablering av PiB Enkel på kommersielt grunnlag, slik at totalt antall over tid blir minst på 2011-nivå (om lag 1 415 enheter). På lengre sikt bør strukturen ut fra Postens forretningsmessige vurdering i all hovedsak baseres på tredjepartsdrift.

Det nye konseptet PiB Enkel er ikke i tråd med dagens konsesjon, hvor det stilles krav om at alle leveringspliktige tjenester skal tilbys ved alle ekspedisjonssteder og i landpostnettet. Mer konkret viser Posten til at det i konsesjonen kan klargjøres at mens alle leveringspliktige tjenester fortsatt skal tilbys ved minst ett ekspedisjonssted i hver kommune, skal det også gis rom for at enkelte leveringspliktige tjenester ikke vil tilbys ved alle ekspedisjonssteder.

FORMIDLING AV KULTURBILLETTER GJENNOM POSTENS EKSPEDISJONSNETT

I forrige eiermelding om Postens virksomhet ble det forutsatt at det ved konverteringen av 124 Postkontorer til PiB skulle tilbys formidling av kulturbilletter gjennom Postens ekspedisjonsnett. Som en følge av at det markedsmessige grunnlaget for formidling av kulturbilletter er sterkt svekket, har verken dagens leverandør, Billettservice, eller andre aktører meldt sin interesse for å inngå ny avtale med Posten ved utløpet av avtaleperioden.

NYTT DIGITALT POSTSYSTEM

Som en respons på den økende digitaliseringen av samfunnet, med tilhørende endringer i kundenes atferd, lanserte Posten våren 2011 et nytt digitalt postsystem, Digipost. Det digitale postsystemet er et alternativ til den tradisjonelle, fysiske postkassen, og innebærer at brukerne kan sende og motta digital post ved bruk av gateadresser.

Digipost er ikke en leveringspliktig tjeneste, men en kommersiell tjeneste som Posten har utviklet og tilbyr på forretningsmessig grunnlag i konkurranse med andre lignende løsninger i det norske markedet.

Posten vurderer det imidlertid slik at Digipost utgjør et viktig bidrag til regjeringens satsing på IKT og strategi for «digitalt førstevalg», jf. Prop. 1 S (2011–2012). Ambisjonen er å kunne støtte digital distribusjon av alle typer meldinger.

SAMFUNNSANSVAR

Samfunnsansvar innebærer for Posten at de gjennomfører frivillige tiltak ut over sitt grunnleggende samfunnsoppdrag. Innenfor begrepet hører tiltak som ikke nødvendigvis fremmer kortsiktig lønnsomhet og som heller ikke følger av lover og regler. Posten har valgt å prioritere to hovedsatsinger, miljø og mangfold/integrering.

Posten ønsker å bli en miljøleder innen post- og logistikkbransjen, og har lansert en konkret miljøplan som skal redusere Postens CO₂-utslipp med 30 pst. innen utgangen av 2015.

I tråd med målsettingen om 30 pst. reduksjon av CO₂-utslippene var det ved utgangen av 2010 oppnådd en reduksjon på 6 pst.

Når det gjelder satsingen på mangfold og integrering, så er området valgt ut fra at Posten har ansatte fra mer enn 70 nasjonaliteter og er en virksomhet med stort etnisk mangfold. Postens mål for integreringsarbeidet er å speile samfunnet og øke mangfoldsandelen i stab og ledelse.

Økonomi

RESULTAT- OG BALANSEUTVIKLING

I årene fremover står Posten overfor følgende økonomiske hovedutfordringer:

- Tilpasning av kostnadene til fallende volumer innenfor postsegmentet
- Styrking av markedsposisjonen og lønnsomheten i logistikksegmentet
- Sikring av lønnsomhet i alle forretningsområder

Volumutviklingen innenfor postsegmentet viser en fortsatt kraftig nedgang. Samtidig utgjør postreklame (adressert og uadressert reklame) en stadig mer betydelig andel av det totale brev volumet i Posten.

Posten vil fortsatt prioritere lønnsomhetsforbedring og gjennomføring av effektiviseringsprogrammet Spinnaker. Særlig viktig er gjennomføringen av et eget forbedringsprogram for økt synergiuttak mellom produksjon av pakker og gods som er igangsatt.

Posten har ved utgangen av 2011 en solid finansiell stilling, med en redusert gjeldsgrad og økt egenkapitalandel sammenliknet med tidligere år.

KRAV TIL AVKASTNING OG UTBYTTEPOLITIKK

I St.meld. nr. 12 (2007–2008) er avkastningskravet til Posten Norge satt til 10 pst. I verdivurderingen av Posten lagt frem våren 2010, og i oppdateringen høsten 2011, har Handelsbanken Capital Markets beregnet avkastningskrav for egenkapitalen i Posten basert på kapitalverdimodellen. Handelsbanken konkluderer at eiers fastsatte avkastningskrav på 10 pst. fortsatt virker rimelig og foreslår ingen endringer i dette.

Utbyttepolitikken for Posten ble sist endret i Prop. 1 S (2009–2010) med virkning fra og med regnskapsåret 2009. Det legges nå til grunn et forventet utbytte på 50 pst. av konsernoverskuddet etter skatt, dersom selskapet har fri egenkapital. Normalt vil utbyttepolitikken ligge fast for en periode på tre til fem år. Departementet vil i gjennomgangen av utbyttepolitikken legge vekt på at denne skal fastsettes på bakgrunn av en avveining av flere kriterier, herunder utbyttets kontroll- og incentivfunksjon, selskapets strategi og investeringsmuligheter, livssyklus, kapitalstruktur, samt markedssituasjonen for øvrig.

Departementets vurderinger

AVKASTNINGSKRAV OG UTBYTTEPOLITIKK

Samferdselsdepartementet mener det er god balanse mellom omstillingstakt, statlig kjøp og de samfunnsplagte krav som stilles til Posten. Posten er et økonomisk robust konsern med god styring, dyktige medarbeidere og godt omdømme. Posten har styringsfart til å møte videre utfordringer og rygg til å bære de høye forventningene eier og samfunn har til konsernet.

Kravet til avkastning på selskapets egenkapital settes til 9 pst. Dette er innenfor rekkevidden for konsernet om det driver effektivt og gjennomfører de nødvendige tiltak og omstillinger. Samferdselsdepartementet anser dette avkastningskravet å være realistisk ut fra virksomhetens karakter og markedsf forholdene.

VIDEREUTVIKLING AV EKSPEDISJONSNETTET

Når det gjelder konverteringsomfang, konverteringstempo og virkemidler, produkttilbud, tilgjengelighet og service i ny struktur, legger departementet følgende premisser til grunn:

- Posten gis mulighet til å konvertere inntil 149 postkontor til PiB slik at antall gjenværende postkontorer blir 30.
- Servicenivået skal opprettholdes gjennom at det samlede tallet på ekspedisjonssteder som tilbyr alle leveringspliktige tjenester, videreføres på samme nivå som i 2011 (1 420 ekspedisjonssteder).

- Postens samlede tjenestetilbud til næringslivet skal ikke svekkes sammenliknet med dagens nivå.
- I tillegg til ovennevnte omfang av egendrevne postkontor og PiB, vil Posten fritt kunne etablere nye enheter under PiB Enkel-konseptet på kommersielt grunnlag. Posten vil kunne tilby et begrenset tjenestetilbud gjennom PiB Enkel.
- Det skal sikres god tilgjengelighet til alle ekspedisjonssteder gjennom lange åpningstider tilpasset lokale forhold og lett atkomst.
- Posten skal sikre god kvalitet i alle deler av ekspedisjonsnettets gjennom opplæring av ansatte, konkurransedyktige produkter og attraktive betjeningsløsninger.
- Posten skal involvere berørte kommuner ved endring av lokaliseringssted for PiB eller postkontor.
- Ved endret lokalisering av ekspedisjonssteder, skal det tilstrebes en sentral lokalisering, god tilgjengelighet og en universell utforming i samsvar med kravene i tilgjengelighets- og diskrimineringsloven.

Som ved forrige omstillingsprosess forutsetter departementet at endringene i nettstrukturen skjer i samarbeid med og med stor grad av åpenhet og involvering av de ansatte og deres organisasjoner. I denne sammenheng legger departementet særskilt vekt på at det skal være en trygg og forutsigbar endringsprosess hvor målet er å få de overtallige over i nytt arbeid, enten internt i Posten eller i annen virksomhet.

For at Posten kan gjennomføre en videreutvikling av ekspedisjonsnettets i samsvar med ovennevnte omtale og føringer, legger departementet til grunn at Postens konsesjon må endres i sin kravspesifikasjon til faste ekspedisjonssteder.

Regjeringen vil opprettholde enhetsportoene og seks dagers omdeling av post i hele postnettets. Regjeringen vil ikke åpne for en omlegging som medfører lengre fremføringstid for normal A- og B-post mellom ulike deler av landet.

Av Prop. 100 L (2011–2012) fremgår det at Postens lovmessige plikt til å tilby banktjenester i hele ekspedisjonsnettets erstattes med en plikt som bare omfatter landpostnettets. Endringen skyldes et kraftig fall i antall banktransaksjoner utført gjennom Postens ekspedisjonsnett. De faste kostnadene ved å opprettholde tilbudet er betydelige og enhetskostnadene er høye. Samferdselsdepartementet legger imidlertid vekt på å sikre et fortsatt tilbud av manuelle banktjenester i landpostrutene og vil derfor opprettholde bankplikten i landpostnettets.

Posten har bedt Samferdselsdepartementet vurdere om praksisen med stortingsbehandling av end-

ringer i strukturen, bør erstattes av en praksis hvor dette behandles politisk av departementet. Samferdselsdepartementet ser at det er fordeler knyttet til en slik løsning når Posten står overfor store utfordringer knyttet til fall i brevmengden.

Når det gjelder organiseringen av ekspedisjonsnett, ønsker departementet en ordning der dette i fremtiden vil kunne avgjøres på departementsnivå. Når det gjelder andre viktige sektorpolitiske virkemidler som enerett, enhetsporto, omdeling seks dager i uken og antall fullverdige ekspedisjonssteder, skal dette fortsatt behandles av Stortinget.

AVVIKLING AV TILBUDET OM FORMIDLING AV KULTURBILLETTER

Departementet kan ikke se at det er hensiktsmessig å videreføre dagens plikt til formidling av billetter ut fra det sterke fallet i etterspørselen og den manglende interessen for å inngå distribusjonsavtale med Posten. Det konkluderes på denne bakgrunn med at formidlingsplikten for kulturbilletter ikke videreføres.

DIGITAL POSTKASSE

Samferdselsdepartementet er opptatt av at Posten utvikler nye tjenester som møter de behov som folk og næringsliv har. Utviklingen av en digital postkasse, DigiPost, er en tjeneste som er et sikkert og brukervennlig verktøy for håndtering av digital post. Regjeringen vurderer hvordan bruken av digitale postkasser kan kobles til statens generelle digitaliseringsstrategi.

MILJØ/KLIMA OG SOSIALE FORHOLD

Det er departementets vurdering at Posten jobber langsiktig og systematisk med sitt samfunnsansvar generelt og tiltak innenfor områdene miljø og integrering spesielt. Områdene fremstår som særskilt viktige for Posten, i kraft av at selskapet driver en svært transporttung og arbeidsintensiv virksomhet. Departementet legger i denne sammenheng vekt på at både selskapets administrative ledelse og styre vurderes å ha den nødvendige kompetanse og interesse for Postens arbeid innenfor disse områdene. I tråd med regjeringens eierskapspolitikk vil departementet fortsette å følge opp Postens arbeid med samfunnsansvar gjennom kvartalsmøtene og et årlig møte mellom departementet og selskapet.

STRATEGISKE UTFORDRINGER OG ØKONOMISK UTVIKLING

Samferdselsdepartementet legger vekt på at all ny og eksisterende virksomhet utenfor den tradisjonelle postvirksomheten over tid skal bidra positivt til selskapets økonomi. Samferdselsdepartementet er

ikke tilfreds med utviklingen i lønnsomhet i alle deler av Postens engasjementer utenfor den tradisjonelle postvirksomheten og har merket seg at Postens styre legger vekt på å følge opp dette.

Posten ønsker å videreføre sin nordiske vekststrategi og styrke markedsposisjonene innenfor post- og logistikksegmentene. Departementet forutsetter at Posten som en del av sin hovedstrategi stiller strenge krav til det enkelte selskap i konsernet om oppnåelse av selvstendig lønnsomhet og/eller bidrag til konsernsynergier over tid.

Det er viktig at Posten vurderer hvorvidt ny og eksisterende virksomhet har tilstrekkelig potensial til å skape synergieffekter og bidra til økt aktivitet inn i den norske postvirksomheten.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Marit Bjørnflaten, Susanne Bratli, Siri Hov Eggen, Magne Rommetveit, Tone Merete Sønsterud og Line Vennesland, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen, Åshild Karoline Haugland, Bård Høksrud og Arne Sortevik, fra Høyre, Øyvind Halleraker, Lars Myraune og Ingjerd Schou, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, fra Senterpartiet, Janne Sjelmo Nordås, og fra Kristelig Folkeparti, lederen Knut Arild Hareide, er opptatt av at Posten oppfyller sitt samfunnsoppdrag med å sikre et best mulig posttilbud for folk og næringsliv i hele landet. Komiteen understreker at gode og likeverdige posttjenester og rask og pålitelig fremføring av post til lik pris over hele landet er viktige brikker i dette.

Komiteen mener at et velfungerende postsystem er en forutsetning for verdiskaping og vekst. Privatpersoner og næringsliv er avhengige av å sende og motta post for å kunne gjennomføre sine daglige gjøremål. Komiteen har som overordnet ambisjon at alle nordmenn skal ha tilgang til et godt, rimelig og effektivt postvesen, og at postgangen skal være hurtig og trygg. Komiteen vil understreke at regularitet, forutsigbarhet og kundetilfredshet er suksesskriterier for all postvirksomhet.

Komiteen mener Norge er avhengig av et trygt og moderne postsystem. Man kommer til å sende post og pakker også i fremtiden. Imidlertid må man kunne erkjenne at de samlede postvolumene faller jevnt. For å sikre et godt posttilbud også i fremtiden er man avhengig av nye ideer og bedre løsninger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har sett frem til å få

behandle en stortingsmelding om Postens virksomhet. Disse medlemmer har etterlyst en mer ansvarlig og mer fremtidsrettet eierskapsforvaltning av selskapet. Disse medlemmer mener regjeringens melding om Postens virksomhet ikke tar innover seg de betydelige samfunnsendringene man har kunnet observere de siste par år. E-post blir stadig vanligere, og postvolumene faller kraftig. Disse medlemmer vil spesielt fremheve følgende tekstpassasje fra Meld. St. 18 (2011–2012):

«Nye driveranalyser indikerer at de adresserte brevvolumene vil falle med omtrent 60 % fra 2008 til 2020. Allerede i 2011 vil reduksjonen fra 2008 være på omkring 20 %, dvs. en tredjedel av estimert fall frem mot 2020. Disse forventningene er på linje med forventningene til flere postselskaper i andre sammenliknbare land. Årsakene til denne utviklingen er økende substitusjonstakt til elektroniske løsninger.»

Disse medlemmer vil vise til rapporten «Leveringsplikt på postområdet», utført av Oslo Economics i 2010 på oppdrag fra Samferdselsdepartementet. Beregninger viser at størrelsen på statlige kjøp av posttjenester må øke til nærmere 2,5 mrd. kroner i 2020 dersom man skal beholde en poststruktur som er identisk til den man har i dag. Statlige kjøp fra Posten har ligget på mellom 300–500 mill. kroner de siste årene. I 2010 tilbakebetalte Posten en del av støtten fordi årsresultatet var godt. Likevel må Posten være robust nok til å kunne møte endrede rammevilkår både nasjonalt og internasjonalt. I den forbindelse har Oslo Economics også utarbeidet en liste over mulige langsiktige effektiviseringsgevinster i Posten. Tabellen nedenfor viser anslag på effektivitetsgevinst ved ulike tiltak gjennomført i 2020, jf. rapporten «Leveringsplikt på postområdet»:

«Tabell 5-1 Oversikt over Postens anslåtte kostnadsbesparelser ved reduksjon i leveringshyppigheten

Tiltak	Kostnadsbesparelse
En omdelingsdag mindre (lørdag)	365 millioner kroner
Kutte A-post	315 millioner kroner
Fra fem til tre omdelingsdager	430 millioner kroner
Legge ned ulønnsomme egendrevne postkontorer (til 50–70 enheter)	200 millioner kroner

Kilde: Anslag gjort av Posten og Oslo Economics»

Disse medlemmer mener Posten står overfor store utfordringer i fremtiden. Det er derfor helt essensielt at Posten må få frihet til å fortsette sin endringsprosess for å kunne forbli konkurransedyktig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har en klar strategi når det gjelder

Posten Norge AS. Disse medlemmer vil ha et fritt og åpent marked for posttjenester, og vil derfor fjerne Postens enerett på brev under 50 gram. Posten Norge AS er nå et internasjonalt post- og logistikkonsern. Disse medlemmer vil dessuten børsnotere Posten Norge AS og omdanne selskapet til et folkeaksjeselskap. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet lenge var helt alene i kampen for et fritt telemarked, men at Fremskrittspartiet etter hvert fikk med seg de andre partiene på å liberalisere markedet. Disse medlemmer ser at utviklingen innen posttjenester sakte men sikkert går i samme retning. Disse medlemmer peker på at Posten Norge AS har vært gjennom en stor omorganisering på grunn av store endringer som følge av at andelen post som skal distribueres har gått kraftig ned. Disse medlemmer viser til at Posten har klart disse omstillingene på en forbilledlig måte. Disse medlemmer er derfor også overbevist om at selskapet i sitt videre omstillingsarbeid vil klare å gjøre det på en flott måte, blant annet i forbindelse med nedleggelse av postkontorer og ny etablering av post i butikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil peke på at en videreføring av dagens postpolitikk ikke er bærekraftig. Disse medlemmer vil derfor sette ambisiøse mål for Posten.

Disse medlemmer mener Posten i dag befinner seg i kryssningspunktet mellom fire svært dynamiske bransjer:

- Reklamebransjen. Endrer seg stadig og direkte markedsføring (DM) blir marginalisert.
- Postbransjen. Kommunikationsformene endrer seg, og e-post og mobiltelefon overtar de funksjonene som brevpost tidligere hadde.
- Mediebransjen. Tjenesteinnholdet blir i stadig større grad distribuert på nett.
- Logistikkbransjen. Preges av tilpasningsdyktige internasjonale aktører, og økte volumer som følge av økt internasjonalt samkvem. Veksten i netthandel gjør at business-to-consumer-segmentet (B2C) vokser kraftig.

Disse medlemmer vil sette klare mål for virksomheten til Posten Norge AS:

- Posten skal være et internasjonalt post- og logistikkonsern med virksomhet både i Norge og i utlandet.
- Posten skal gjennom virksom konkurranse mot andre aktører forsvare sin rolle i norsk post- og pakkedistribusjon.
- Posten skal kunne levere moderne og kundevennlige post- og pakketjenester i alle deler av Norge og i utlandet.

- Posten skal være tilpasningsdyktig for å kunne møte endrede rammevilkår i Norge og Europa.
- Posten skal være sektorledende hva gjelder lønns- og arbeidsvilkår og ta hensyn til et bredt spekter av interessenter. Det innebærer at Posten også må ta sin del av ansvaret for å løse klimaspørsmålet og føre en inkluderende arbeidslivspolitik.
- Posten skal være ledende blant logistikkelskaper i Europa på prosess- og tjenesteinnovasjon.

Økonomi

Komiteen er fornøyd med at avkastningskravet på selskapets egenkapital settes ned fra 10 til 9

Selskap	Egenkapitalrentabilitet	Periode	
Posten Danmark	32,7 pst.	2007–2009	Etter skatt
Deutsche Post	15,9 pst.	2004–2011	Etter skatt
Post Nord	12,7 pst.	2010–2011	Før skatt
Itella Group	5,9 pst.	2007–2011	Før skatt

Logistikk og IKT

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, har merket seg at konsernet har fokus på lønnsom vekst i logistikksegmentet og at det i de senere årene har blitt foretatt betydelige investeringer for å legge grunnlaget for lønnsom vekst i Norden. Flertallet er fornøyd med at Posten i 2011 har hatt omsetningsvekst innen dette området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet peker på at strategien med vekst gjennom logistikk og IT de siste 10 årene har gitt Posten stor omsetningsvekst, men lav avkastning.

Disse medlemmer mener eventuelle drifts- og lønnsomhetsmessige effekter innenfor postområdet av en slik oppkjøpsstrategi kunne og kan oppnås gjennom anbuds- og kontraktskjøp samt samarbeidsavtaler. Disse medlemmer anbefaler en endret strategi med tydeligere vekt og konsentrasjon knyttet til postområdet og utvikling/fornyelse av dette.

EUs tredje postdirektiv

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har merket seg at regjeringen har meddelt EU at de ikke vil ta inn EUs tredje postdirektiv. Disse medlemmer er meget tilfreds med dette fordi direktivet blant annet vil innebære en avvikling av særretter og eneretter for postforsendelser. Det er stor grunn til å tro at det bare vil bli konkurranse i de lønnsomme delene av markedet. Posten

pst. Komiteen anser dette for å være realistisk ut fra virksomhetens karakter og markedsforhold, og konstaterer at dette er i tråd med krav som settes i andre statlige eide selskap av tilsvarende karakter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre registrerer at regjeringen senker avkastningskravet for Posten Norge AS. Disse medlemmer forstår argumentasjonen bak denne avgjørelsen, men mener at dette kravet bør heves om selskapet endrer karakter. Disse medlemmer vil vise til at sammenlignbare selskaper har hatt langt høyere avkastning til tross for det økonomiske tilbakeslaget i 2008:

vil få redusert sine inntekter og mindre muligheter for å finansiere ulønnsomme tjenester. Disse medlemmer mener det er grunn til å tro at direktivet vil bli dyrt og gi et dårligere tilbud for folk og næringsliv spesielt i distriktene. Alternativet er at staten må dekke mellomlegget over statsbudsjettet for å kunne opprettholde et likeverdig tilbud over hele landet. Disse medlemmer mener det er uklokt å bytte ut et nærmest selvfinansiert system og erstatte det med statlige subsidier.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil vise til at EU i det tredje postdirektivet (2008/06/EF) vedtok å avskaffe monopoler i europeiske postmarkeder fra 1. januar 2011, med mulighet for inntil to års utsettelse for 11 land. Disse medlemmer registrerer at regjeringen har valgt å varsle at Norge vil legge ned veto mot EU-direktivet.

Disse medlemmer vil bemerke at EUs tredje postdirektiv er et siste steg i en lang og gjensidig reformprosess der postmarkedene i hele Europa har blitt åpnet for økt interaksjon. Disse medlemmer vil understreke at direktivet pålegger medlemsstatene fortsatt å opprettholde universelle tjenester for alle kunder når det gjelder innsamling og levering av post minst 5 dager i uken til overkommelige priser i hele territoriet. Disse medlemmer vil derfor understreke at postdirektivet i seg selv ikke vil gi et krav om geografisk differensiert porto og fem dagers ombæring.

Disse medlemmer foreslår derfor følgende:

«Stortinget ber regjeringen innføre direktiv 2008/6/EF.»

Konsesjonskrav og konkurranse

Komiteen vil beholde enhetsporto. Det skal koste like mye å sende brev innenlands i Norge, uavhengig av geografisk distanse og hvor sendingene leveres inn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er opptatt av å sikre husstander og næringsdrivende i alle deler av landet et godt og likeverdig posttilbud, og at servicenivået minst skal opprettholdes på dagens nivå. Disse medlemmer mener at en solidarisk geografisk prisutjevning gjennom enhetsporto og offentlige kjøp er viktige virkemidler for et likeverdig tilbud. Videre vil en rask og pålitelig fremføring av post til lik pris over hele landet redusere geografiske avstandsulemper.

Disse medlemmer har merket seg at undersøkelser viser at 70 pst. av befolkningen er fornøyd med dagens omdeling av post. Disse medlemmer har videre merket seg at 50 pst. ønsker seks dagers omdeling. Lørdagsomdeling er spesielt viktig for kundene jo eldre de er, og jo mer usentralt de bor. For å opprettholde Postens servicenivå på dagens nivå mener disse medlemmer at det er viktig å opprettholde postombæring seks dager i uka og lik porto i hele postnettet over hele landet.

Disse medlemmer viser til at postloven gir Posten enerett til å formidle lukkede og adressert brevpost med vekt inntil 50 gram og med pris inntil to og en halv ganger grunntaksten for et innenriks prioritert brev. Disse medlemmer mener at Posten fortsatt må ha denne retten for å sikre en effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser og mulighetene for å benytte overskuddet fra enerettsområdet til høy kvalitet i ikke-lønnsomme deler av posttilbudet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil at Norge skal ha et fritt og åpent marked for posttjenester, på samme måte som at man i sin tid åpnet telemarkedet for flere aktører enn det daværende Televerket. Disse medlemmer ønsker derfor fri konkurranse på brevpost under 50 gram, slik Posten selv har uttrykt ønske om. Dette vil sikre at Posten Norge AS står best mulig rustet i konkurransen i våre naboland. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre fremmet felles forslag om å avvikle Postens enerett allerede for 4 år siden i Innst. S. nr. 210 (2007–2008), jf. St.meld. nr. 12 (2007–2008) Verksemda til Posten Norge AS.

Disse medlemmer viser til at økningen i bruken av elektronisk kommunikasjon har ført til

svakere lønnsomhet i postsegmentet, og dette er noe det må regnes med vil fortsette i årene framover. Disse medlemmer viser til at brevvolumet har blitt redusert med 37 pst. fra 2000 til 2011, og Posten Norge forventer at brevmengden fra 2000 vil ha falt med 70 pst. innen 2020. Postmengden er enda lavere på lørdager enn andre dager. Disse medlemmer viser til at Posten på grunn av utviklingen har bedt om at det generelle kravet om lørdagsdistribusjon av post avvikles, og at man ved å kunne opprettholde lørdagsomdeling av aviser vil kunne spare 300 til 350 mill. kroner per år. Disse medlemmer viser til at resultatet av dette er et lavere subsidiebehov i statsbudsjettet. Disse medlemmer vil ikke være en bremsekloss for effektivisering av Posten Norge AS, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvikle eneretten til Posten Norge AS for brevpost under 50 gram samt fjerne konsesjonskravet om lørdagsomdeling av post fra 1. januar 2013. Postens lørdagsomdeling av aviser forutsettes opprettholdt.»

Komiteens medlemmer fra Høyre vil minne regjeringen om at fri bevegelse av varer og tjenester innenfor EØS-området har vært en av årsakene til den europeiske velstandsutviklingen etter 2. verdenskrig. Disse medlemmer vil understreke at en liberalisering av europeiske postmarkeder utvilsomt fører til en tettere integrering av de europeiske samfunnene. Disse medlemmer vil fremheve et sitat, som ofte attribueres den franske politiker Frédéric Bastiat (1801–50): «Når ikke varer passerer grensene, kommer soldater til å gjøre det.». Det er den europeiske fellesskapstanken som har vært garantist for fred, forsoning og gitt et solid fundament for økonomisk vekst blant våre nærmeste naboer.

Disse medlemmer mener regjeringen nå beveger seg et lite steg vekk fra denne forståelsen ved å legge ned veto i EØS mot det tredje postdirektivet og vil på det sterkeste oppfordre regjeringen til å snu i denne saken.

Eierskap i Posten Norge AS

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at Posten er 100 pst. eid av staten. Flertallet vil understreke at det primære målet med statens eierskap i Posten knytter seg til selskaps samfunnsoppdrag, som er å sikre et landsdekkende tilbud av leveringspliktige tjenester til rimelig pris og med god kvalitet. Innenfor denne rammen skal selskapet også sikre en god forvaltning av sta-

tens verdier og en god industriell utvikling av selskapet. Dette innebærer således at det både ligger sektorpolitiske og forretningsmessige mål til grunn for statens eierskap i Posten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil vise til postvesenets lange historiske tradisjoner. I 1647 ble Postverket opprettet av Hannibal Sehested, som var dansk stattholder i Norge. Det var nederlenderen Henrik Morian som startet driften, han ble tildelt enerett til å drive Postverket mot en årlig godtgjørelse. Disse medlemmer vil understreke at virksomheten rundt det man i dag kjenner som Posten Norge, hadde sin start som et konsesjonskjøp gitt til en privat, utenlandsk aktør. Det er altså ingen nyhet at private aktører bidrar til å løse en oppgave som staten skal ha det overordnede ansvaret for.

Disse medlemmer mener at Statens eierandel på 100 pst. i Posten Norge AS ikke bør videreføres. Det er mange ulike måter å håndtere et forsvarlig og velorganisert nedslag av statens eierskap på. En interessant metode vil være å delprivatisere Posten Norge til en «folkeaksje» der norske statsborgere som melder sin interesse får rabatt på eierandelene. Disse medlemmer anser også et sterkt medeierskap fra Postens ansatte som et ubetinget positivt element. Derfor bør ansatte kunne tildeles ytterligere eierandeler vederlagsfritt. En slik gjennomføring vil legge til rette for et sterkt, privat eierskap og samtidig føre til at flest mulig får beholde en nærhet til Posten. I første runde kan statens andel reduseres med opp til 1/3, tilsvarende som ble gjort da Statoil ble delprivatisert. For Posten vil en børsnotering gå hånd i hånd med nedslag, slik at private småsparere kan få omsatt aksjen. Disse medlemmer vil understreke at Bring blir ikke skilt ut som eget selskap, fordi dette vil redusere salgsværdien betydelig. Disse medlemmer viser til at Posten Norge AS ble verdsatt til 10 mrd. kroner i november 2011.

Disse medlemmer vil ettertrykkelig understreke at det fortsatt vil være staten som har ansvaret for å sikre et godt landsdekkende posttilbud.

Disse medlemmer mener også at eierskapsforvaltningen av Posten bør flyttes fra Samferdsdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet (NHD). Det er uheldig at regulatorrollen (Post- og teletilsynet) og eierrollen er plassert i samme departement. Eierskapsavdelingen i NHD har nylig blitt styrket og bør ha kapasitet til å håndtere eierskapet av Posten. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen flytte forvaltningen av statens eierskap i Posten Norge AS til Nærings- og handelsdepartementet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker at Posten Norge AS fremstår i dag som et internasjonalt post- og logistikkonsern som driver sin hovedvirksomhet i åpen og økende konkurranse og i økende grad på det nordiske markedet. Disse medlemmer viser til at regjeringens begrunnelse for statens eierskap i Posten Norge AS knytter seg til selskapets samfunnsopdrag, som er å sikre et landsdekkende tilbud av leveringspliktige tjenester til rimelig pris og med god kvalitet. Disse medlemmer er av den formening at en slik landsomfattende og kvalitetsspesifikk tjeneste i prinsippet kan drives av private selskaper, og viser til merknader om dette fra Fremskrittspartiet i forbindelse med eierskapsmeldingen i Innst. 392 S (2010–2011). Disse medlemmer mener at Posten må få lov til å utvikle seg i et konkurranseutsatt marked slik de selv har ønsket. Staten bør kun ha ansvar for at en landsomfattende og spesifisert posttjeneste er tilgjengelig. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å børsnotere Posten Norge AS og gjøre om selskapet til et folkeaksjeselskap.»

Komiteens medlemmer fra Høyre vil understreke at virksomheten til bedrifter i postbransjen er av natur internasjonal, og det er derfor rett og rimelig at selskapene i næringen har aktivitet i flere land. At Posten har virksomhet utenfor Norge, og at andre logistikkelskaper som DHL, FedEx og UPS har aktivitet innenfor Norges grenser, er en naturlig konsekvens av at man har betydelig internasjonal handel. Å delta i det internasjonale varebyttet gir økt levestandard.

Disse medlemmer vil peke på at man i løpet av etterkrigstiden har utviklet Norge fra å være et strengt reguleringssamfunn til å bli en velfungerende markedsøkonomi. En velfungerende markedsøkonomi der varer og tjenester utveksles mest mulig fritt, danner grunnlaget for velferdssamfunnet. Moderne velferdssamfunn i alle deler av verden kjennetegnes av at stadig flere infrastrukturtjenester blir levert av private aktører. Kollektivtrafikken er et offentlig ansvar, men tjenesten utføres av private busselskaper. Bredbåndsnettet i Norge drives på kommersielle vilkår. Private aktører tilfører verdifull kompetanse, gir stort rom for å utvikle medarbeidere og øker mulighetene for tjenesteinnovasjon. Selv om det offentlige har et klart ansvar for at en tjeneste eksisterer og blir finansiert, er det som regel positivt at selve tjenestegjennomføringen gjennomføres av en privat aktør.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forberede en strategi for et statlig nedslag i Posten Norge AS som legger til rette for stor grad av småsparer- og ansattekjøp.»

Ekspedisjonstilbud og ombæring

Komiteen har merket seg at kundetilfredsheten med Post i Butikk (PiB) er høy, noe som særlig skyldes god tilgjengelighet og lengre åpningstider enn ved postkontorene. Komiteen er derfor enig med regjeringen om at Posten Norge AS kan få omgjøre inntil 149 egendrevne postkontor til PiB. Komiteen forutsetter at det samlede servicetilbudet videreføres eller forbedres gjennom en videreføring av tilbudet av posttjenester og, der det er mulig, utvide tilgjengeligheten. Det skal være minst ett fast ekspedisjonssted i hver kommune, sentral lokalisering, god tilgjengelighet fra eksisterende kollektivtilbud, universell utforming og Posten må involvere berørte kommuner ved lokaliseringssted for PiB. Dersom det sikres at det samlede servicetilbudet videreføres eller forbedres, mener komiteen at Samferdselsdepartementet kan akseptere en ytterligere konvertering av postkontor til Post i Butikk, uten at saken legges frem for Stortinget. Komiteen vil derimot understreke at dersom utvikling i etterspørsel eller konkurranseforhold gjør nye endringer aktuelle, skal alle forhold som er vesentlige for tilbudet til folk og næringsliv, forelegges Stortinget.

Komiteen har merket seg at Posten har testet ut konseptet PiB Enkel («Postens pakkeutlevering»). Tilbakemeldingen fra kundene er gode. Regjeringen legger opp til å bedre tilgjengeligheten på pakkemarkedet ved å gi Posten anledning til å opprette PiB Enkel. Komiteen støtter dette, men understreker at dette skal være et supplement til dagens fullverdige poststeder.

Komiteen ønsker et godt posttilbud i alle deler av landet. Det skal være kort vei til postlegging av brev og pakker. Posttjenestene skal være preget av regularitet, nærhet og forutsigbarhet. Brukerne av tjenesten skal være fornøyd med kvaliteten. Komiteen merker seg at Posten har jobbet målrettet for å heve kundetilfredsheten over flere år. Komiteen mener det er essensielt med en god dekning av ekspedisjonspunkter for posttjenester i alle deler av landet.

Komiteen viser at Posten for 10 år siden startet omleggingen fra postkontor til Post i Butikk (PiB). Resultatet har vært at alle har fått anledning til å utføre grunnleggende post- og banktjenester på tredjepartsteder som dagligvarebutikker, kiosker og bensinstasjoner. Disse stedene har lengre åpningstider og er således mer tilgjengelig for publikum. Kundenes tilfredshet med PiB har vært stigende siden konseptet ble etablert for ti år siden.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, påpeker at det samlede antall postkontor og fullverdige Post i Butikk skal være på minst 1 420.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil la Posten i større grad benytte seg av Post-i-Butikk-løsninger. Disse medlemmer ønsker at det samlede antall postkontor og fullverdige PiB skal være høyt nok til å sikre god kundetilfredshet.

Disse medlemmer vil igjen understreke at stadig mer kommunikasjon går igjennom andre kanaler enn brevpost. Posten må gis rom til å fornye seg. Ved å legge til rette for fem dagers ombæring, vil fellesskapet tilføres en gevinst på nær 300 mill. kroner. Disse medlemmer vil derfor åpne for at ordinær postdistribusjon gjøres fem dager i uken. Disse medlemmer vil understreke at aviser og tidsskrifter skal distribueres på lørdager i hele landet. Disse medlemmer vil også understreke at det må lages ordninger som gjør at spesielle hastesendinger, som for eksempel biologiske prøver, sikres minst like gode leveringsmuligheter som i dag.

Disse medlemmer vil minne om at EUs postdirektiv isolert sett ikke pålegger en reduksjon til fem dagers ombæring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil senke kravet til egendrevne postkontor. PiB og PiB-Enkel vil kunne dekke mye av posttjenestene som trengs i dag.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil peke på at mange har et emosjonelt forhold til postkassen – den bringer både glede og sorger. Postmannen har en sosial funksjon mange steder i landet. For å kunne bli robust nok til å levere et slikt tilbud også i fremtiden, må Posten gradvis utvikle seg.

Postens bankplikt

Komiteen har merket seg at på grunn av sterkt fall i etterspørselen etter banktjenester over skranke, vil regjeringen foreslå å redusere omfanget av Postens plikt til å tilby banktjenester. Postens plikt vil med dette bli redusert til å gjelde landpostnettet. Komiteen støtter dette.

Komiteen viser i den forbindelse til de respektive partiers merknader i Innst. 339 L (2011–2012), innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i lov om tilbud av grunnleggende banktjenester gjennom Posten Norge AS' ekspedisjonsnett, jf. Prop. 100 L (2011–2012).

Samfunnsansvar og arbeidsgiveransvar

Komiteen påpeker at det i stortingsmeldingen legges opp til store omstillinger i Posten som vil berøre mange hundre ansatte. Komiteen forutsetter at omstillingene skjer med åpenhet og i samarbeid med og involvering av de ansatte og deres organisasjoner. Det skal legges særskilt vekt på en trygg og forutsigbar endringsprosess, hvor målet er å få de overtallige over i nytt arbeid. Komiteen forutsetter videre at det blir gitt rom for individuell tilpassing for avvikling av postkontorene og at det blir lagt til rette for at konverteringen til Post i Butikk kan skje slik at de overtalliges omstillingsbehov blir ivaretatt på en god måte. Komiteen legger til grunn at Postens ledelse og ansattes organisasjoner bestreber seg på å samarbeide om omstillingstiltak og tempo i omstillingene.

Komiteen har også merket seg at Posten legger stor vekt på mangfold/integrering og at HMS-arbeidet er høyt prioritert i konsernet, noe som har gitt gode resultater, bl.a. ved reduksjon av sykefraværet.

Komiteen vil vise til at Posten er en av Norges største arbeidsgivere. Det hviler et stort arbeidsgiveransvar på Posten. Komiteen vil understreke at Postens virksomhetsvalg må gjennomføres i god dialog med de ansatte. Som en bedrift i en tjenesteytende næring, er de ansatte Postens viktigste ressurs. Det er de ansatte som har kompetanse på moderne logistikkvirksomhet, og det er de ansatte som skal løfte Posten videre fremover. Komiteen er kjent med at Postens sykefravær har blitt lavere, og vil trekke dette frem som et godt eksempel på en prosess der alle parter har bidratt til å gjøre bedriften bedre rustet for fremtiden. Komiteen mener at en fortsatt målrettet satsing på helse, miljø og sikkerhet vil være en fordel for Posten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, er meget tilfreds med at Posten har videreført sitt samfunnsansvar når det gjelder miljø og at det er satt ambisiøse mål for miljøsatsingen. Flertallet har merket seg at Posten skal ta et miljølederskap i sine bransjer og har etablert handlingsplaner som skal bidra til å redusere CO₂-utslippene.

Flertallet forventer at Posten også i fremtiden vil ta et utstrakt samfunnsansvar. Flertallet registrerer at Posten ønsker å bli en miljøleder innen post- og logistikkbransjen, og har lansert en konkret miljøplan som skal redusere Postens CO₂-utslipp med 30 pst. innen utgangen av 2015. Flertallet mener Posten på dette området kan være et godt eksempel til etterfølgelse.

Flertallet vil også vise til Postens satsing på mangfold og integrering. Posten har ansatte fra mer

enn 70 nasjonaliteter og er en bedrift med stort etnisk mangfold. Flertallet mener det er positivt at Postens mål for integreringsarbeidet er å øke mangfoldsandelen også i stab og ledelse.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, er kjent med at Posten allerede rapporterer som et børsnotert selskap. Dette flertallet mener transparenens i selskapsrapporteringen er helt essensielt for et selskap med så stor samfunnsmessig betydning som Posten.

Kabotasje

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, vil bemerke at det har vært noen få uheldige enkeltepisoder hvor Posten eller dens underleverandører har vært beskyldt for ulovlig kabotasje, eller hvor selskapets biler selvforskydd har fått problemer og/eller har forårsaket problemer for annen trafikk på norske vinterveier. Flertallet har merket seg at Postens konsernsjef Dag Mejdell i Finansavisen 24. mai 2012 uttalte: «I Posten og Bring er det nulltoleranse for ulovlig kabotasjekjøring i alle deler av virksomheten.»

Videre har flertallet merket seg at Posten er bevisst på at lover og regler skal følges av alle ansatte i alle deler av konsernet, og at det stilles samme krav til HMS, miljø og etikk og samfunnsansvar uavhengig av om virksomheten er norsk eller utenlandsk. Flertallet er særdeles opptatt av at det ikke skal forekomme ulovlig kabotasjekjøring i noen virksomheter. Det er viktig at alle bestillere av transporttjenester, inklusive Posten, ikke bruker transportører som kan føre til sosial dumping og utvanning av vårt arbeidsmiljølovverk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på at Posten Norge AS har mange selskaper som driver med logistikkvirksomhet både i Norge og internasjonalt, blant annet Blomquist Trucking i Slokvakia. Disse medlemmer vil peke på at det har vært flere tilfeller der selskapets biler har hatt problemer på norske vinterveier. I vinter fikk man et godt eksempel på dette. Et vogntog fra Blomquist Trucking ble stående fast på ring 3 i Oslo, og i Finansavisen 21. februar 2012 bestred politiet påstander fra Posten om at sjåføren håndterte situasjonen korrekt og at vogntoget var godt skodd. Dette var dessverre verken den første eller den siste hendelsen av denne typen. Disse medlemmer vil peke på at dette er en problemstilling som selskapet jobber aktivt med for å redusere. Disse medlemmer er fornøyd med at selskapet ifølge svarene fra Samferd-

selsdepartementet på Fremskrittspartiets spørsmål, svarer med å vise til at det gjøres flere tiltak. Disse medlemmer vil også peke på at Posten har vært mistenkt/involvert i noen tilfeller med ulovlig kabotasje, og ifølge svar på spørsmål om dette svarer Posten Norge AS med at man jobber aktivt for å hindre at dette skjer og at det er en nulltoleranse mot ulovlig kabotasje. Disse medlemmer vil peke på at det er bra at selskapet tar dette problemet på alvor. Disse medlemmer forventer at selskapet i fremtiden ikke er involvert i dette. Disse medlemmer vil peke på at siden Posten Norge AS er 100 pst. eid av staten, så må selskapet gå foran som et godt eksempel.

Nye tjenester – Digital postkasse

Komiteen er opptatt av at Posten utvikler nye tjenester som møter de behov som folk og næringslivet har og berømmer Posten for å utvikle nye og gode tjenester basert på ny teknologi. DigiPost er et godt eksempel i så måte. Komiteen mener det er svært positivt at Posten på denne måten er en innovativ kraft for utvikling av nye tjenester som kan bidra til enklere, sikrere og mer effektiv informasjonsutveksling. Komiteen mener det er viktig at statlige aktører bestreber seg på å ta i bruk nye plattformer slik at brukerne raskere kan dra nytte av de fordeler den nye teknologien gir.

Komiteen mener at utviklingen av DigiPost er et steg i riktig retning for Posten. En satsing på digitale løsninger er fremtidsrettet. Komiteen vil understreke behovet for å skille mellom Altinn som en offentlig tjeneste og DigiPost som en kommersiell tjeneste. For det offentlige kan DigiPost være en god digital postkasseløsning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil bemerke at regjeringen i sin digitale strategi legger opp til at Altinn skal være plattformen, men både DigiPost og andre elektroniske postkassetjenester skal kunne legges på toppen av denne plattformen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er kjent med at det finnes konkurrenter til DigiPost. Disse medlemmer

vil på sikt ønske å legge til rette for konkurranse i markedet for digitale postkasser.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innføre direktiv 2008/6/EF.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen flytte forvaltningen av statens eierskap i Posten Norge AS til Nærings- og handelsdepartementet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen avvikle eneretten til Posten Norge AS for brevpost under 50 gram samt fjerne konsesjonskravet om lørdagsomdeling av post fra 1. januar 2013. Postens lørdagsomdeling av aviser forutsettes opprettholdt.

Forslag 4

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å børsnotere Posten Norge AS og gjøre om selskapet til et folkeaksjeselskap.

Forslag fra Høyre:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen forberede en strategi for et statlig nedslag i Posten Norge AS som legger til rette for stor grad av småsparere- og ansattekjøp.

4. Komiteens tilråding

Komiteen viser til meldingen og merknadene og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 18 (2011–2012) – om virksomheten til Posten Norge AS – vedlegges protokollen.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 5. juni 2012

Knut Arild Hareide

leder

Tone Merete Sønsterud

ordfører

